

Finansirao / Támogató:
Opština Subotica-Služba za komunalne poslove,
preduzetništvo i zaštitu životne sredine.

Text / Szöveg:
Szabó Viktor, Žuljević Antun

Štamparija / Nyomda:
Verzal, Subotica

Fotografije / Fotók:
Gergely József, Szekeres Ottó,
Szabó Viktor

Udruženje ljubitelja prirode
„Riparia“
Természetbarátok egyesülete

Matija Korvina 9
24000 Subotica
Tel.:024/ 553-106

E-mail: info@riparia.org.rs
[http:// www.riparia.org.rs](http://www.riparia.org.rs)

**Zaštitimo
crnoglavog galeba!**
**Védjük meg a
szerecsensirályt!**

Par Crnoglavog galeba u svadbenom perju / Szerecsensirály-pár nászruhában

Opis:

Crnoglavi galeb, naučni naziv *Larus melanocephalus*, spada u galebove manjih dimenzija. Jedna je od četiri evropske vrste galebova koje imaju u letnjem periodu tamne glave, dok je zimi bela, izuzev tamnije pege u predelu ušiju. Dužina tela je 36-38 cm. Raspon krila 98-105 cm. Po izgledu najviše liči na običnog galeba kome je glava do temena braon boje, dok je crnoglavom do ispod temena tamno crna. Kljun mu je deblji i intenzivne crvene je boje kao i noge, za razliku od običnog galeba čiji kljun i noge su narandžasto-crvene boje. Vrhovi krila su bele boje za razliku od običnog galeba kome su crne boje.

Ponašanje:

Crnoglavi galebovi se gnezde u većim-manjim kolonijama, uglavnom

Küllem:

A szerecsensirály, tudományos nevén *Larus melanocephalus*, a kisebb termetű sirályok közé tartozik. Egyike annak a négy európai sirályfajnak, melyek feje nyáron sötét, télen a fültájéki folt kivételével fehér. Testhossza 36-38 cm. Szárnyának fesztávolsága 98-105 cm. Kinézetre leginkább a dankasirályra hasonlít, melynek feje a tarkóig sötétbarna, míg a szerecsensirályé a tarkó aljáig koromfekete, csőre némileg vaskosabb és lába élénkpiros, ellentétben a dankasirályéval, melynek láb- illetve csőrszíne narancssárgás. A kézvezők végei egész évben fehérek, a dankasirályé a hegyi részén feketék.

Viselkedés:

A szerecsensirályok kisebb-nagyobb kolóniákban költenek, általában a dan-

sa običnim galebovima, od kojih su agresivniji. Bez obzira što kasnije stižu na gnezdište, najbolja i najprikladnija mesta zauzimaju i mogu da se gnezde u sredini kolonije običnog galeba. Nakon gnežđenja, u julu, započinju seobu i sele se na Atlantsku obalu, odnosno u zapadni Mediteran.

Stanište:

Kolonije su mu više vezane za more nego običnom galebu, ali se mogu naći i na slatkovodnim jezerima daleko od mora. Najrasprostraniji je kod Crnog mora, Maloj Aziji, Grčkoj i centralnoj Turskoj. Populacija u Panonskoj niziji je oko 500 primeraka, od čega više od polovina se gnez-

kasirályokkal együtt, melyektől jóval agresszívabbak. Annak ellenére, hogy később érkeznek a költőhelyre, mint a dankák, a legjobb és legmegfelelőbb fészkelőhelyeket eltulajdonítják és akár a dankasirály kolónia kellős közepén építik meg fészkeiket. Ezek a madarak igen hangosak, kiváltképp a kolóniákban, ahol sűrűn hallatják "jéá"-szerű hangjukat. A nálunk költő madarak a költési időszak után, júliusban nyugat felé vonulnak, az Atlanti-óceán partjaira, illetve a Nyugat-Mediterráneumba.

Élőhelye:

Telepei inkább kötöttek a tengerhez, mint a dankasirályé, viszont

Ptičija ostrva na Paličkom jezeru / A palicsi madárszigetek

di u Mađarskoj. Primerci koji se gnezde u Srbiji pripadaju ovoj populaciji.

Razmnožavanje:

U kolonijama se obično od jednom počinju gnezditi početkom maja. Gnezda se lako razlikuju od gnezda običnog galeba, jer u gnezdo ugrađuje perje, za razliku od običnog galeba. Obično snese 3, ređe 2 jajeta dužine 50-55 mm. Prvi mladunci se

međutalhalható a tengerektől távolosó édesvízi tavaknál is. Legelterjedtebb a Fekete-tengernél, Kis-Ázsiában, Görögországban és Közép-Törökországban. A Kárpát-medencei állomány kb. 500 példányt számlál, amelynek több mint fele Magyarországon költ. A Szerbiában költő szerecsensirályok is ehhez a populációhoz tartoznak.

izlegu početkom juna. U velikim kolonijama gnezda mogu biti na 0,5 – 1 metara jedna od drugih.

Ishrana:

Obično se prehranjuje na livadama i obradivim površinama u blizini kolonija, ali mogu odlutati tražeći hranu i na 50 km od kolonije. Leti se hrani uglavnom insektima, a zimi morskim životinjama.

Szaporodás:

A telepeken leginkább egyszerre, május elejétől kezdenek fészkelni. A fészkek könnyen elkülöníthetők, mivel a szerecsensirály a fészkebe tollakat is beépít, a dankasirály viszont nem. A többnyire három, ritkán kettő tojás hossza 50-55 mm. Az első fiókák júniusban kelnek ki. Az olykor igen népes telephely fészkei többnyire 0.5-1 méternyire vannak egymástól.

Táplálkozás:

Leginkább a kolóniákat körülvevő réteken és szántóföldeken keresi táplálékát. Az élelem után kutató csapatok akár 50 kilométerre is elkóborolhatnak. Nyáron főként rovarokkal, télen tengeri állatokkal táplálkozik.

Egyesületünk munkája:

A **RIPARIA** Természetbarátok Egyesülete már nyolcadik éve foglalkozik a szerecsensirályok aktív védelmével. Jelenleg Szerbiában csak a Palicsi-tavon található úgynevezett "madárszigeteken" költenek a szerecsensirályok. A tíz pár szerecsensirály mellett ezeken a szigeteken 1900 pár dankasirály is költ.

Az egyesület tagjai évről évre, a költésidőszakon kívül (ősszel és télen), rendben tartják a szigeteket.

Velika je gužva na koloniji / Nagy a tolongás a költőtelepen

Odrasla ptica sa prstenom u boji / Felnőtt madár színes gyűrűvel

Rad Udruženja "RIPARIA":

Udruženje Ljubitelja Prirode "RIPARIA" već osmu godinu se bavi aktivnom zaštitom crnoglavih galebova. Trenutno su tkz. "ptičja ostrva" na Paličkom jezeru jedino mesto u Srbiji gde se crnoglavi galebovi gnezde. Osim 10 parova crnoglavih galebova na ostrvima se gnezdi i 1900 parova običnih galebova.

Članovi društva u vangnezdilišnom periodu(jesen-zima) počiste ostrva. Više stotina kvadratnih metara osušene vegetacije pokose koja bi ometala gnežđenje galebova. Osim toga, u periodu gnežđenja članovi vrše brojanje gnezda i jaja vrše prstenovanje vodeći računa o tome da što manje ometaju život kolonije.

Ranije su prstenovani samo aluminijumskim prstenovima, ali od 2004 započeto je i kolor markiranje koje je u svetu uobičajen način obeležavanja. Natpis na tim plastičnim prstenovima dvogledom ili teleskopom može da se očitava i sa 50 metara. Sa prikupljenim podacima, moguće je pratiti kretanje crnoglavih galebo-

Több száz négyzetméter fölősleges vegetációt kaszálnak le, amely megakadályozná a sirályok fészkelését. Ezen kívül a költésidőszak eljöttével végeznek fészekszámlálást, tojászámlálást és gyűrűzést is, természetesen figyelve arra, hogy a lehető legkevésbé zavarják meg a madarakat.

Azelőtt csak alumíniumgyűrűket használtak, viszont 2003 óta alkalmazzák a világszerte elterjedt színes, műanyag gyűrűket, amelyek akár 50 méter távolságból is jól leolvashatók teleszkóp vagy távcső segítségével. Ezen adatok segítségével nyomonkövethető a madarak vonulási útja, és az is, hogy meddig élnek. Volt olyan madár is, amelyikről már több mint száz különböző visszajelzés érkezett.

A szerezcsensirályokat nagy veszély fenyegeti, úgy a természetes életterek, mint a táplálék hiánya és minőségének romlása miatt. A peszticidék túlzott használata lehetetlenné teszi a táplálékszerzést, így kevesebb fiókat nevelnek fel a madarak minek következtében fokozatosan csökken az állomány. Ezért döntött úgy a RIPARIA Természetbarátok Egyesülete, hogy többek között, ezeknek a madaraknak a sorsára is gondot fordít. Egy projektum keretein belül, amit Szabadka Község is támogat, minden korszerű és tudományos módszert felhasználva, elősegítik a szerezcsensirályok jobb életfeltételeinek kialakítását. Az aktív fajvédelem mellett nagy hangsúlyt fektetnek a Szabad-

va. Bilo je već primeraka o kojima je pristiglo već više od 20 podataka.

Crnoglavim galebovima preti velika opasnost zbog nestanka prirodnih staništa, kao i zbog smanjenja količine i kvaliteta hrane. Preterano korišćenje pesticida onemogućava nalaženje dovoljne količine hrane, odhranjuju manju količinu mladunaca i time se postepeno smanjuje populacija. Iz tog razloga je Udruženje Ljubitelja Prirode "RIPARIA" odlučio da uzme u svoje ruke zaštitu, između ostalih vrsta i crnoglavog galeba. U sklopu jednog projekta, koji podržava Opština Subotica, služeći se svim modernim i naučnim metodama pospešuje poboljšanje životnih uslova crnoglavih galebova. Pored aktivne zaštite takođe se veliki akcenat stavlja na informisanje ljudi u Subotici i okolini, jer to može pomoći isto kao i naporan terenski rad zaštitara prirode.

Prstenovanje mladunaca Crnoglavih galebova /
Fiatal Szerezcsensirályok gyűrűzése

ka környéki polgárok tájékoztatására, a probléma ismertetésére, mivel ez legalább annyira fontos, mint a természetvédők megfeszített terepi munkája.

Mesto za gnežđenje posle postavljanja zaštitne folije ispod zemlje/
A költőhely kinézete a földalatti védőfolia lehelyezése után

